

บทที่ 3

ระเบียบวิธีศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การเข้าถึงบริการทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์และครอบครัว : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ใช้บริการศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน ในกรุงเทพมหานคร” ครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล การรับรู้ข่าวสาร และความต้องการในการจัดบริการทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์และครอบครัว การเข้าถึงบริการทางสังคม ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงบริการทางสังคม และเพื่อศึกษาแนวทางการจัดบริการทางสังคมของทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์และครอบครัวมีระเบียบวิธีการศึกษา ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
- 3.3 การทดสอบความแม่นยำ (Validity) และความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ (Reliability)
- 3.4 การเก็บข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่จะใช้ในการศึกษาคครั้งนี้ คือ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ และครอบครัว ที่เข้ามาใช้บริการงานบริการทางสังคมจากศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน เขต 1 – 12 จำนวน 2,760 คน และได้รับความช่วยเหลือในปีงบประมาณ 2554

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคครั้งนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างของประชากรตามตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ R.V. Kerjcie และ D.W. Morgan (บุญธรรมจิตต์อนันต์. 2546 : 99) ขนาดประชากร 2,760 คน ได้ตัวอย่าง 338 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ และครอบครัวจวนครบจำนวนทั้ง 12 ศูนย์ฯ ได้แก่ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน เขต 1 – 12 (ตาราง 3.1)

ตารางที่ 3.1
จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน 1	28
ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน 2	28
ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน 3	28
ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน 4	28
ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน 5	28
ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน 6	28
ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน 7	29
ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน 8	29
ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน 9	28
ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน 10	28
ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน 11	28
ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน 12	28
รวม	338

เหตุที่เลือกเก็บข้อมูลที่ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน เขต 7 และ เขต 8 มากกว่า เขตอื่น ๆ 1 คน เนื่องจากผู้ศึกษาได้ดูรายงานประจำเดือนของสถิติผู้ใช้บริการที่เป็นกลุ่มผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ และครอบครัวที่ประสบปัญหา 2 เขตนี้จะมีจำนวนผู้ใช้บริการที่สูงกว่าเขตอื่น ๆ (ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน เขต 1 – 12. ข้อมูลการขอรับบริการทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์, ข้อมูล ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2554)

3.2 เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากรวบรวมความรู้ที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเนื้อหาในแบบสอบถามประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามที่เป็น คำถามปลายปิด (Closed End Question) มี 4 ส่วน

และส่วนที่ 5 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Question) ซึ่งคำถามจะครอบคลุมในประเด็นหลักต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบคำถาม เกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานะภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของตนเอง รายได้ของครอบครัว ภาระค่าใช้จ่าย จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาที่ทราบว่าติดเชื้อเอชไอวี / ป่วยเอดส์ และสาเหตุการติดเชื้อเอชไอวี/ป่วยเอดส์ โดยลักษณะคำตอบเป็นแบบใส่เครื่องหมายถูกหน้าข้อความและบางข้อเติมคำในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 การได้รับข้อมูล - ข่าวสาร จากเกี่ยวกับบริการ

ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับช่องทางการรับรู้ข้อมูล - ข่าวสาร การรับรู้เกี่ยวกับงานบริการของศูนย์ฯ ความต้องการข้อมูล - ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการงานบริการ โดยลักษณะคำตอบเป็นแบบใส่เครื่องหมายถูกหน้าข้อความและบางข้อเติมคำในช่องว่าง

ส่วนที่ 3 ความต้องการบริการทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์

ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับความต้องการบริการทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ และครอบครัว ทั้งในด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านที่อยู่อาศัย ด้านอาชีพ/รายได้ ด้านบริการสังคม ด้านนันทนาการ และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยให้คะแนน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ความต้องการ		การให้คะแนน
มากที่สุด	เท่ากับ	5 คะแนน
มาก	เท่ากับ	4 คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ	3 คะแนน
น้อย	เท่ากับ	2 คะแนน
น้อยที่สุด	เท่ากับ	1 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลผลความต้องการ ใช้เกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 94)

4.51-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	มาก
2.51-3.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	น้อย

1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 การเข้าถึงบริการทางสังคมของศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน
ในกรุงเทพมหานคร

ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับการใช้บริการ ความเหมาะสมของบริการที่ได้รับ โดยลักษณะ
คำตอบเป็นแบบใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็น และเติมข้อความในช่องว่าง

ส่วนที่ 5 ปัญหาที่พบจากการไปใช้บริการที่ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพ ในกรุงเทพมหานคร

โดยลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยให้คะแนน 5 ระดับ
คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ปัญหา	การให้คะแนน	
มากที่สุด	เท่ากับ	5 คะแนน
มาก	เท่ากับ	4 คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ	3 คะแนน
น้อย	เท่ากับ	2 คะแนน
น้อยที่สุด	เท่ากับ	1 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลผลความต้องการ ใช้เกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 94)

4.51-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	มาก
2.51-3.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	น้อย
1.00-1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้บริการ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด
เพื่อให้โอกาสผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จำนวน 6 ข้อ

3.3 การตรวจสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

3.3.1 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยการนำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษา
และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งทางด้านภาษาให้ครอบคลุมของเนื้อหา
และตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และปรับแก้ตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์
ที่ปรึกษา

3.3.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

การตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยการนำแบบสอบถามที่ถูกตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้วไปทำการทดสอบ (Pre test) กับผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ และครอบครัว จำนวน 30 คน คือ กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ และครอบครัว ที่เข้ามาใช้บริการที่สำนักคุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มประชากรที่ศึกษา แล้วนำแบบสอบถามเฉพาะส่วนที่มีคำตอบเป็นระดับ (Interval Scale) คือ ส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยนำคะแนนที่ได้ ไปวัดความคงที่ภายใน และคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาช (Cronbach Coefficient) ผลการทดสอบก่อนนำแบบสอบถามไปใช้จริง

ตารางที่ 3.2
ผลการทดสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม

แบบสอบถาม	ค่าความเที่ยงก่อนนำแบบสอบถามไปใช้	ค่าความเที่ยงหลังนำแบบสอบถามไปใช้
ส่วนที่ 2 การรับข้อมูล - ข่าวสาร		
ส่วนที่ 3 ความต้องการบริการ	0.938	0.833
ส่วนที่ 4 การเข้าถึงบริการ		

3.3.3 ปรับปรุงแบบสอบถามแล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากที่ทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และหาค่าความเชื่อมั่นแล้ว จึงนำผลการทดสอบไปใช้ในการปรับแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ ง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้สอบแบบสอบถาม และผู้ตอบแบบสอบถาม ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 338 ชุด ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ และครอบครัว จากศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน เขต 1 - 12 โดยใช้เวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่

1 กรกฎาคม 2554 – 31 สิงหาคม 2554 ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง จำนวน 28 ชุด และขอความร่วมมือให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน เขต 1 – 12 เป็นผู้ช่วยวิจัย สัมภาษณ์ในเวลาที่มีผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ และครอบครัว มาใช้บริการงานบริการที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ที่ศูนย์ฯ โดยผู้ศึกษาให้ผู้ตอบแบบสอบถามที่สามารถอ่านหนังสือออกและเขียนหนังสือได้เป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง และผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกเขียนหนังสือไม่ได้ ผู้ศึกษาและผู้ช่วยวิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์ แบบสอบถามที่เก็บได้รวมทั้งสิ้น 333 ชุดคิดเป็นร้อยละ 98.52

2. รวบรวมแบบสอบถามที่ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว มาคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อตรวจให้คะแนนของแบบสอบถาม

3. นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ ประมวลผล และสรุปผลการวิจัย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Science) สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์นั้น ผู้ศึกษาได้จำแนกตามลักษณะข้อมูลดังนี้

1. นำแบบสัมภาษณ์ที่รวบรวมได้มา ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของข้อมูล หลังจากนั้นนำข้อมูลที่สมบูรณ์มากำหนดรหัสก่อนที่จะนำไปประมวลในขั้นตอนต่อไป

2. การประมวลผลข้อมูล และหาค่าสถิติ

2.1 การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัสตามที่ได้อำหนดรหัสไว้ล่วงหน้า สำหรับแบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายปิด (Close-ended) ส่วนแบบสอบถามที่เป็นปลายเปิด (Open-ended) ผู้ศึกษาได้จัดกลุ่มคำตอบแล้วจึงนับคะแนนใส่รหัส

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ลงรหัสแล้วได้นำมาบันทึกโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อการวิเคราะห์ผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

2.3 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัว ภาระหนี้สิน จำนวนสมาชิกที่อุปการะ ระยะเวลาที่ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยโรคเอดส์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าร้อยละ

2.4 การได้รับข้อมูล – ข่าวสาร เกี่ยวกับงานบริการ วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าร้อยละ

2.5 ความต้องการบริการทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.6 วิเคราะห์คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการจัดบริการทางสังคมของศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive) ดังนี้

- (1) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลจากแบบสอบถาม
- (2) ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนที่ 3 ความต้องการบริการทางสังคม และส่วนที่ 4 ปัญหาที่พบจากการไปใช้บริการ
- (3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายลักษณะข้อมูลแบบสอบถาม ส่วนที่ 3 ความต้องการบริการทางสังคม และส่วนที่ 4 ปัญหาที่พบจากการไปใช้บริการ
- (4) สถิติไคสแควร์ (Chi –square) ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (ปัญหาที่พบในการใช้บริการ) นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

3.6.2 สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัว ภาระค่าใช้จ่าย จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาการติดเชื้อเอชไอวี หรือป่วยเป็นโรคเอดส์ ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานของรัฐ ข้อมูลข่าวสารสร้างความเข้าใจและเป็นประโยชน์ การรับรู้เกี่ยวกับงานบริการทุกประเภทของศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชนในกรุงเทพมหานคร และความต้องการบริการทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ป่วยโรคเอดส์ และครอบครัว และตัวแปรตามคือการเข้าถึงบริการทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์และครอบครัว โดยเลือกใช้วิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาค่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าถึงบริการทางสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์และครอบครัว

การเลือกใช้สถิติไคสแควร์ (Chi –square) เนื่องจากต้องการทราบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (ข้อมูลพื้นฐาน) กับตัวแปรตาม (ปัญหาที่พบจากการไปใช้บริการ) แต่การใช้สถิติไคสแควร์ ผลที่ได้จากการหาความสัมพันธ์ยังไม่ชัดเจน จึงต้องใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อต้องการทราบว่าตัวแปรพยากรณ์หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าตัวแปรต้น (Independent Variable)

มีอิทธิพลหรือมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรผลหรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าตัวแปรตาม (Dependent Variable) เพื่อนำมาใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงหรือพยากรณ์ตัวแปรผล

